

Πλήρη Κείμενα 7ου
Επιστημονικού Συνεδρίου 2020

7 Επιστημονικό Συνέδριο

Σχεδιάζοντας τη Διδακτική, την Επιμόρφωση και την Επαγγελματική Κατάρτιση των Εκπαιδευτικών Ειδικοτήτων

ΤΟΜΟΣ Α

17 & 18 Ιανουαρίου 2020

ΜΟΥΣΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ «ΛΙΛΙΑΝ ΒΟΥΔΟΥΡΗ»
ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΗΣ ΜΟΥΣΙΚΗΣ»
ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

Επιμέλεια:
Αργυρίου Μαρία,
Κασιμάτη Αικατερίνη

ISBN 978-618-82283-4-4

ΕΣΜΑΡΠΕ

ΕΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΚΔΟΣΗΣ

Μαρία Αργυρίου Ε.Δι.Π., Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, Σχολή Ανθρωπιστικών Σπουδών, Πανεπιστήμιο Αιγαίου

Αικατερίνη Κασιμάτη Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Παιδαγωγικό Τμήμα, Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.)

Πρώτη έκδοση: Ιανουάριος 2020

Φιλολογική Επιμέλεια **Νατάσα Μερκούρη**
Φιλολόγος, Εκπαιδευτήρια Νέα Γενιά Ζηρίδη

**Σελιδοποίηση,
Γραφιστική Επιμέλεια** **Ειρήνη Φεσάκη**
Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής, Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Κρήτης

**Τεχνική Υποστήριξη,
Σχεδιασμός και ανάπτυξη
ιστοχώρου συνεδρίου** **Αγοράκης Μπομπότας**
Υποψ. διδάκτορας, ΜΕηg στην Επιστήμη των Υπολογιστών, Τμήμα Μηχανικών Η/Υ και Πληροφορικής, Πανεπιστήμιο Πατρών

Εκτύπωση - Βιβλιοδεσία **DIGITAL PRINT CENTRE** Τηλ. 210 3300 430

ΠΕΡΙΛΗΨΕΙΣ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΝ

ISBN: 978-618-82283-4-4

(SET) (ΒΙΒΛΙΟ): 978-618-82283-3-7

Copyright © Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.) και Ένωση Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης (Ε.Ε.Μ.Α.Π.Ε.) - Εργαστήριο Έρευνας στην Πρακτική.

Επιτρέπεται η έντυπη ή ηλεκτρονική αναπαραγωγή της συγκεκριμένης επιστημονικής εργασίας μόνο για εκπαιδευτική ή ερευνητική χρήση και με την προϋπόθεση ότι τα τυχόν αντίγραφα περιλαμβάνουν την αρχική σελίδα και την παρούσα σημείωση πνευματικών δικαιωμάτων. Απαγορεύεται αυστηρά η αναδημοσίευση, μέρους ή όλου, των πρακτικών για οικονομικό όφελος, χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

**ΚΕΝΤΡΟ
ΨΗΦΙΑΚΩΝ
ΕΚΤΥΠΩΣΕΩΝ**
ΣΟΛΩΝΟΣ 136

**DIGITAL
PRINTING
CENTRE**
ΤΗΛ. 210 3300 430

Η ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΗ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΚΑΙ Η ΣΥΜΒΟΛΗ ΤΩΝ ΑΠΟΘΕΤΗΡΙΩΝ

Σωτηρία Μαρτίνου

ΠΕ.Κ.Ε.Σ. Κρήτης & Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε., Κρήτης
Λιλής Ζωγράφου 5, 71307 Ηράκλειο Κρήτης

Περίληψη

Η διεξαγωγή της διδασκαλίας από τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων στο πλαίσιο της επιμόρφωσής τους στην Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. θεωρείται απαιτητική διαδικασία, που χρειάζεται ανάλογη καθοδήγηση, όπως προκύπτει από την πολύχρονη ενασχόληση με τη διδακτική του αντικείμενου και την επίβλεψη των πρακτικών διδασκαλιών. Οι εκπαιδευτικοί καλούνται να γνωρίσουν τα διδακτικά αντικείμενα που μπορούν να διδάξουν και να δομήσουν τη διδασκαλία τους με συγκεκριμένες προδιαγραφές. Απαραίτητες προϋποθέσεις για μια καλή διδασκαλία είναι να γνωρίσουν το αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων τους, τα σχολικά εγχειρίδια, και τα λογισμικά για τα διδακτικά αντικείμενα που υπάρχουν, άλλες πηγές για άντληση υλικού, όπως τα υποστηρικτικά ψηφιακά περιβάλλοντα, π.χ. «Φωτόδεντρο» και «Αίσωπος», που ενισχύουν το διδακτικό έργο τους, τον εξοπλισμό των εργαστηρίων, όπου είναι απαραίτητα, να διατυπώνουν ορθά γνωστικούς στόχους με βάση την ταξινόμηση του Β. Bloom, να γνωρίσουν τις σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις και να μπορούν να τις εφαρμόζουν, να είναι ικανοί να αξιολογούν με σύγχρονες διδακτικές τεχνικές εάν πέτυχαν τα προσδοκώμενα αποτελέσματα, εφαρμόζοντας διάφορες μορφές αξιολόγησης. Εκτός από τα παραπάνω απαραίτητα είναι και η γνώση των διδακτικών αρχών. Το Δ.Ε.Π.Π.Σ. και το Αναλυτικό Πρόγραμμα Σπουδών για όλες τις βαθμίδες είναι διαθέσιμα στο «Φωτόδεντρο» για τα περισσότερα διδακτικά αντικείμενα. Στο περιβάλλον του αποθετηρίου με τα διαδραστικά σχολικά βιβλία υπάρχουν τα εμπλουτισμένα σχολικά βιβλία και τα βιβλία με τη μορφή αρχείων pdf και html. Διάφορα μικροπειράματα, λογισμικά, υλικό από παρόχους, διαδραστικές ασκήσεις κ.ά. υπάρχουν για αξιοποίησή τόσο από τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων, όσο και από μαθητές/-τριες αλλά και από κάθε ενδιαφερόμενο. Τα διδακτικά σενάρια τύπου Β, με έτοιμο προς αξιοποίηση υλικό, συμβάλλουν καθοριστικά στην υλοποίηση μιας σύγχρονης διδασκαλίας με την αξιοποίηση των ΤΠΕ. Στην παρουσίασή μας θα αναδείξουμε τις δυσκολίες που έχει η διδασκαλία για τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων και πώς αυτές μπορούν να ξεπεραστούν με την αξιοποίηση κατάλληλων υποστηρικτικών ψηφιακών περιβαλλόντων, ώστε το διδακτικό έργο να πληροί τις προδιαγραφές μιας ορθής διδασκαλίας.

Λέξεις-κλειδιά: επιμόρφωση εκπαιδευτικών, διδασκαλία, αναλυτικό πρόγραμμα, προσδοκώμενα, επάρκειες, ψηφιακά αποθετήρια

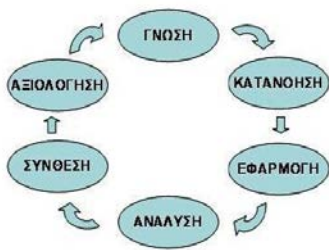
1. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΔΟΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Η άσκηση του διδακτικού έργου για τους/τις εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων είναι ένα δύσκολο έργο. Η προετοιμασία και η μύηση των εκπαιδευόμενων στη διδασκαλία υλοποιείται στο μάθημα της Διδακτικής Μεθοδολογίας, που διδάσκεται το α' εξάμηνο του ακαδημαϊκού έτους στην Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.. Η εποπτεία και

παρατήρηση των διδασκαλιών στα πλαίσια των μικροδιδασκαλιών που υλοποιούνται στην Π.Α.Δ. (Πρακτική Άσκηση Διδασκαλίας) έδειξε ότι οι εκπαιδευόμενοι αρχικά δε γνωρίζουν τα διδακτικά αντικείμενα που μπορούν να διδάξουν στο πλαίσιο πρώτης και δεύτερης ανάθεσης, ανάλογα με την ειδικότητά τους. Για να δομήσουν ορθά τη διδασκαλία τους, είναι απαραίτητο να γνωρίσουν το αναλυτικό πρόγραμμα των μαθημάτων που μπορούν να διδάξουν, τα σχολικά εγχειρίδια που υπάρχουν και υποστηρίζουν το μάθημά τους, όπως επίσης και τα λογισμικά για τα διδακτικά αντικείμενα που υπάρχουν (Πλαγιαννάκος, 1995). Η αναζήτηση των παραπάνω υλικών σε έντυπη μορφή είναι μια δύσκολη διαδικασία. Τις αναθέσεις, όμως, μπορούν να τις έχουν στη διάθεσή τους με χορήγηση από τη σχολή των σχετικών Φ.Ε.Κ. που επικαιροποιούνται κατά χρονικά διαστήματα. Τα αναλυτικά προγράμματα και τα σχολικά εγχειρίδια, υπάρχουν στην επίσημη ιστοσελίδα αποθετήριο μαθησιακών αντικείμενων «Φωτόδεντρο». Στο πεδίο αναζήτησης των διαδραστικών σχολικών βιβλίων εντοπίζονται, εκτός από τα βιβλία σε μορφή pdf, και τα αναλυτικά προγράμματα σπουδών μαζί με τις διευκρινιστικές οδηγίες. Για να δομήσουν οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων τη διδασκαλία τους, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της σχολής Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.-Ε.Π.ΠΑΙ.Κ., είναι απαραίτητο να διατυπώσουν αρχικά τους γνωστικούς διδακτικούς στόχους στο έντυπο δόμησης διδασκαλίας. Η πυραμίδα του Β. Bloom, με την εξάβαθμη κλίμακα γνωστικών στόχων, διδάσκεται στο θεωρητικό μάθημα της Διδακτικής Μεθοδολογίας και βοηθά στον τομέα αυτό (Bloom, 1956).

Επιτρέπεται η έντυπη ή ηλεκτρονική αναπαραγωγή της συγκεκριμένης επιστημονικής εργασίας μόνο για εκπαιδευτική ή ερευνητική χρήση και με την προϋπόθεση ότι τα τυχόν αντίγραφα περιλαμβάνουν την αρχική σελίδα και την παρούσα σημείωση πνευματικών δικαιωμάτων. Απαγορεύεται αυστηρά η αναδημοσίευση, μέρος ή όλου των πρακτικών για οικονομικό όφελος, χωρίς την έγγραφη άδεια του εκδότη.

© 2020 Ανότατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης - Ένωση Εκπαιδευτικών Μουσικής Αγωγής Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης

Εικόνα 1: Ταξινομία Bloom σε κυκλωτερή μορφή

Εικόνα 2: Ταξινομία Bloom σε επίπεδα (Bloom, & Krathwohl, 1986)

Τα απαραίτητα ρήματα που προτείνονται για κάθε βαθμίδα της ταξινομίας:

- γνώση,
- κατανόηση,
- εφαρμογή,
- ανάλυση,
- σύνθεση,
- αξιολόγηση,

σε συνδυασμό και με τις υπόλοιπες οδηγίες που δίνονται από τη Σχολή Παιδαγωγικής Κατάρτισης (Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.-Ε.Π.ΠΑΙ.Κ., 2019), συμβάλλουν καθοριστικά στη συμπλήρωση του εντύπου δόμησης διδασκαλίας με τα απαραίτητα βήματα. Τα προσδοκώμενα είναι απαραίτητο να είναι διατυπωμένα ορθά και ξεκάθαρα και να οδηγούν στην προετοιμασία των απαραίτητων δραστηριοτήτων που θα αποδεικνύουν την επάρκεια με ολοκλήρωση της διδασκαλίας. Στο επίπεδο της γνώσης οι εκπαιδευόμενοι αναγνωρίζουν ή ανακαλούν πληροφορίες, όπως γεγονότα, ορολογία, διαδικασίες, τύπους, ημερομηνίες, ονόματα, στρατηγικές επίλυσης προβλημάτων και κανόνες. Μερικά ρήματα που χρησιμοποιούνται στο επίπεδο αυτό είναι: όρισε, περίγραψε, ταύτισε, ονόμασε, κατάγραψε, ανάφερε, θύμισε, απάγγειλε, διάλεξε, δήλωσε. Παράδειγματα στόχων: Οι μαθητές μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας να είναι σε θέση να αναγνωρίζουν τα εγκαύματα 3ου βαθμού. Να αναφέρουν μέτρα πρόληψης των θερμικών εγκαυμάτων.

Στο επίπεδο κατανόησης, οι εκπαιδευόμενοι μεταφέρουν σε πιο κατανοητές μορφές τι έχουν διδαχθεί, δίνουν παραδείγματα μιας έννοιας, βλέπουν σχέσεις στα διάφορα μέρη, εξάγουν συμπεράσματα ή αποτελέσματα από πληροφορίες, μεταφράζουν σύμβολα, σχεδιαγράμματα και εικόνες. Ρήματα που χρησιμοποιούνται είναι τα εξής: μετάτρεψε, υποστήριξε,

ξεχώρισε, διάκρινε, υπολόγισε, εξήγησε, κάνε επέκταση, γενίκευσε, κάνε περίληψη, μετάφερε, παράφρασε, πρόβλεψε. Παράδειγμα: Οι μαθητές ολοκληρώνοντας το μάθημα να είναι ικανοί να υπολογίζουν τη δόση των αντιβιοτικών σε παιδιατρικούς ασθενείς.

Οι στόχοι εφαρμογής διαφέρουν από τους στόχους κατανόησης, γιατί η εφαρμογή προαπαιτεί παρουσίαση προβλήματος σε διαφορετική αλλά συναφή περίπτωση. Μερικά ρήματα ενέργειας που περιγράφουν μαθησιακά αποτελέσματα στο επίπεδο της εφαρμογής είναι τα ακόλουθα: άλλαξε, υπολόγισε, δείξε, ανάπτυξε, τροποποίησε, λειτούργησε, οργάνωσε, προετοίμασε, συσχετίσε, λύσε, μετάφερε, χρησιμοποίησε.

Ανάλυση είναι η ικανότητα εντοπισμού των επιμέρους συστατικών μιας έννοιας και εύρεσης σχέσης ή σχέσεων μεταξύ των μερών, όπως είναι η εύρεση της δομής ή της οργάνωσής της. Παράδειγμα: Να εφαρμόζουν σωστά σε κάθε νεφροπαθή τη διαίτα που του αρμόζει.

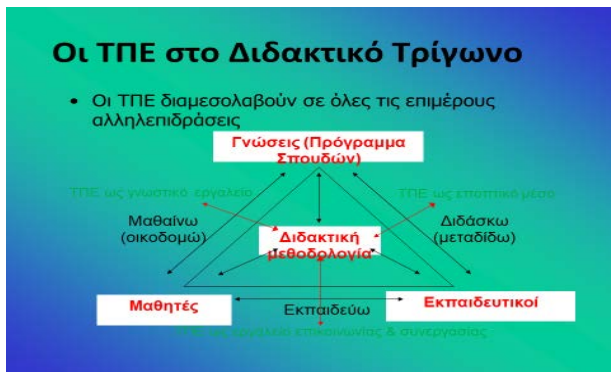
Στο επίπεδο ανάλυσης, οι εκπαιδευόμενοι αναμένεται να συσχετίσουν ιδέες, να τις συγκρίνουν και να τις παραθέσουν. Μερικά ρήματα που χρησιμοποιούνται για περιγραφή των αποτελεσμάτων μάθησης στο επίπεδο ανάλυσης είναι τα εξής: ανάλυσε, συμπέρανε, διαδραμάτισε, ξεχώρισε, διευκρίνισε, σκιαγράφησε, δείξε, συσχετίσε, διαίρεσε, σύγκρινε. Παράδειγμα: Να ξεχωρίζουν τις μυικές θλάσεις από τις συνδεσμικές κακώσεις.

Σύνθεση είναι η ικανότητα σύνθεσης στοιχείων σε ένα ενιαίο σύνολο, με απώτερη επιδίωξη τη δημιουργία ενός προσωπικού έργου. Στο επίπεδο αυτό, οι εκπαιδευόμενοι αναμένεται να κατασκευάσουν ένα έργο ή να προβούν στην παραγωγή πρότυπων γραπτών δημιουργημάτων.

Η αξιολόγηση συνιστά το ύψιστο επίπεδο διδασκαλίας και είναι η ικανότητα εκτίμησης της αξίας σκοπών, στόχων, μεθόδων, δραστηριοτήτων και μέσων και η ικανότητα κρίσης της ανταπόκρισης στα κριτήρια που τέθηκαν. Παράδειγμα διδακτικού στόχου ως προς την αξιολόγηση: οι μαθητές, μετά την ολοκλήρωση της διδασκαλίας, να αξιολογούν την κλινική εικόνα ενός ασθενή.

2. ΟΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΕΣ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ

Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών έχουν εισβάλει στη ζωή μας και στην εκπαίδευση. Ο εκσυγχρονισμός της εκπαιδευτικής διαδικασίας επιβάλλει την αξιοποίηση των ψηφιακών υποστηρικτικών περιβαλλόντων.

Εικόνα 3: Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών στο Διδακτικό Τρίγωνο

2.1. Το Φωτόδεντρο

Στο «Φωτόδεντρο», (βλ.σχετ. <http://photodentro.edu.gr>) το επίσημο πανελλήνιο αποθετήριο μαθησιακών αντικειμένων για την πρωτοβάθμια και για τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, υπάρχουν όλα τα σχολικά βιβλία σε ψηφιακή εκτυπώσιμη μορφή, σε ανοιχτή ψηφιακή μορφή, για να μπορούν οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων να αντιγράψουν και να επικολλούν τμήματά τους σε εκπαιδευτικές δραστηριότητες, καθώς και τα διαδραστικά σχολικά βιβλία (<http://e-books.edu.gr>). Τα τρία βασικά «Φωτόδεντρα» (με έλεγχο ποιότητας περιεχομένου):

Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων:
<http://photodentro.edu.gr/lo>

Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Βίντεο:
<http://photodentro.edu.gr/video>

Αποθετήριο Εκπαιδευτικών Λογισμικών:
<http://photodentro.edu.gr/edusoft>

αποτελούν αποθετήρια μαθησιακών αντικειμένων, με μικροπειράματα και διδακτικές προσεγγίσεις, αποθετήρια βίντεο, με υλικό που έχει χορηγηθεί από παρόχους μαθησιακών αντικειμένων ως επιλεγμένο ψηφιακό πολιτισμικό υλικό. Η ευρωπαϊκή πύλη Europeana μπορεί να βοηθήσει τους εκπαιδευόμενους στην ορθή διοργάνωση και διεξαγωγή της διδασκαλίας τους με χρήσιμα εκπαιδευτικά λογισμικά. Άλλα δυο χρήσιμα φωτόδεντρα είναι τα «Φωτόδεντρα των εκπαιδευτικών»:

- Αποθετήριο Υλικού Χρηστών:
<http://photodentro.edu.gr/ugc>
- Αποθετήριο Ανοιχτών Εκπαιδευτικών Πρακτικών <http://photodentro.edu.gr/oep>

Η αναζήτηση υλικού στην ιστοσελίδα του φωτόδεντρου μπορεί να γίνει με βάση:

- το γνωστικό αντικείμενο (θεματική περιοχή, θεματική ενότητα ή έννοια),
- τον τύπο του μαθησιακού αντικειμένου,
- την ηλικία των μαθητών ή τη βαθμίδα εκπαίδευσης,
- το αποθετήριο προέλευσης και τους παρόχους,

- την αναζήτηση ελεύθερου κειμένου, με λέξεις-κλειδιά ή σύνθετη αναζήτηση,
- με άλλα κριτήρια.

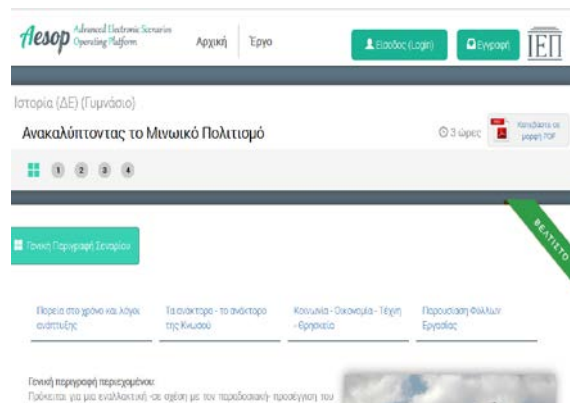
Πανελλήνιο Ψηφιακό Αποθετήριο Μαθησιακών Αντικειμένων

Εικόνα 4: Το σήμα του «Φωτόδεντρου»

2.2. Η πλατφόρμα «Αίσωπος»

Από τα Ψηφιακά Διδακτικά Σενάρια της Πλατφόρμας «Αίσωπος» του Ι.Ε.Π. (<http://aesop.iiep.edu.gr/senaria>), υποδειγματικά, βέλτιστα και επαρκή, τύπου Β', που είναι αναρτημένα και στην πλατφόρμα «Φωτόδεντρο», οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων, ανάλογα με τη θεματική που επιλέγουν να διδάξουν και η οποία είναι ενταγμένη στο αναλυτικό πρόγραμμα σπουδών και στα διδακτικά εγχειρίδια, μπορούν να επιλέξουν εξ ολοκλήρου ψηφιακό υλικό ή τμήμα υλικού και να το αξιοποιήσουν στις διδασκαλίες τους. Επίσης, ορθά διατυπωμένοι διδακτικοί στόχοι και έτοιμα φύλλα εργασιών από τις παραπάνω ψηφιακές σελίδες μπορούν να βοηθήσουν σημαντικά στη διοργάνωση μιας ποιοτικής διδασκαλίας.

Η δημιουργία των ψηφιακών αποθετηρίων αποδεικνύεται ιδιαίτερα χρήσιμο έργο στο κομμάτι της υποβοήθησης των εκπαιδευτικών ειδικοτήτων για την προετοιμασία και την υλοποίηση της διδασκαλίας τους, δεδομένου ότι διαμεσολαβεί σε όλες τις επιμέρους αλληλεπιδράσεις.

Εικόνα 5: Ιστοσελίδα «Αίσωπος»

3. ΟΙ ΓΕΝΙΚΕΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΑΡΧΕΣ

Οι γενικές διδακτικές αρχές είναι καθοδηγητικές υπομνήσεις και δείκτες προσανατολισμού, θεμελιωμένες στη διδακτική θεωρία και πράξη, ισχύουν για όλα τα μαθήματα και συμβάλλουν στην επιτυχία της διδασκαλίας. Οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων είναι απαραίτητο να τις γνωρίζουν.

Μερικές γενικές διδακτικές αρχές είναι: η αρχή της ετοιμότητας, η αρχή της ατομικότητας, η αρχή της ενεργητικής συμμετοχής, η αρχή της επεξεργασίας των πληροφοριών, η αρχή της ενίσχυσης, η αρχή της εσωτερικής παρώθησης, η αρχή της επέμβασης του εκπαιδευτικού, η αρχή της υποκίνησης της δαισθητικής

σκέψης του μαθητή, η αρχή της δόμησης της ύλης και η αρχή της ορθολογικής οργάνωσης των συνθηκών μάθησης. Ενδεικτικά, αναπτύσσουμε κάποιες από αυτές.

Σύμφωνα με την *αρχή της ετοιμότητας*, που αφορά κάθε μαθησιακή διαδικασία, για να είναι η διδασκαλία αποτελεσματική πρέπει να στηρίζεται στην αντίστοιχη ετοιμότητα του μαθητή που αποτελεί και το σημείο εκκίνησης. Κάθε μαθητής είναι απαραίτητο να έχει τα στοιχεία και τις προϋποθέσεις που τον καθιστούν έτοιμο να δεχθεί τα νέα διδακτικά γνωστικά αντικείμενα και να αντεπεξέλθει στις δυσκολίες που θα συναντήσει στο σχολείο. Για τον εκπαιδευτικό ειδικοτήτων, η αρχή αυτή υποστηρίζει πως κανένας μαθητής δεν μπορεί να υποχρεωθεί να εκτελέσει ένα έργο χωρίς να είναι έτοιμος γι' αυτό.

Σύμφωνα με την *αρχή της ενεργητικής συμμετοχής* του μαθητή, θεωρείται αναγκαία η ενεργητική συμμετοχή του μαθητή για την επίτευξη της μάθησης. Η ομαδοσυνεργατική εργασία, οι μελέτες περίπτωσης, τα project, ο καταγισμός ιδεών, η αξιοποίηση του εννοιολογικού χάρτη, τα παιχνίδια ρόλων, η πρακτική άσκηση και η προσομοίωση, συμβάλλουν στην ενεργητική συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία. Έτσι, ο μαθητής γίνεται μικρός επιστήμονας που ερευνά ζητήματα και ανακαλύπτει γνώσεις.

Σύμφωνα με την *αρχή της επεξεργασίας πληροφοριών*, ο εκπαιδευτικός ειδικότητας είναι απαραίτητο να γνωρίζει πως ο μαθητής επεξεργάζεται, οργανώνει και μετατρέπει τις πληροφορίες για να τις εντάξει, κατά τρόπο λειτουργικό, στο προσωπικό του επίπεδο.

Επίσης, η ενίσχυση του μαθητή με εξωτερικά κίνητρα εξυπηρετεί τη μαθησιακή διαδικασία.

4. ΜΕΘΟΔΟΙ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

Τέσσερις μεθόδους διδασκαλίας με τις φάσεις τους, καλούνται να γνωρίσουν και να εφαρμόζουν στις διδασκαλίες τους οι εκπαιδευτικοί ειδικοτήτων στο πλαίσιο της επιμόρφωσής τους στην Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.-Ε.Π.ΠΑΙ.Κ.: τη μέθοδο επεξεργασίας εννοιών, την ομαδοσυνεργατική μέθοδο, τη βιοματική μέθοδο και τη διερευνητική.

Η *μέθοδος επεξεργασίας εννοιών* με πέντε φάσεις είναι μια πορεία διδασκαλίας που ικανοποιεί τις απαιτήσεις των προγραμμάτων σπουδών και στοχεύει στη μετατροπή των προσδοκώμενων σε επάρκειες. Η αξιοποίηση στην τάξη από τους εκπαιδευτικούς ειδικοτήτων σύγχρονων τεχνικών και μέσων, που ενεργοποιούν τους μαθητές είναι ιδιαίτερα χρήσιμη. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού στη μέθοδο επεξεργασίας εννοιών είναι ενθαρρυντικός και υποστηρικτικός.

Στην *ομαδοσυνεργατική μέθοδο* διδασκαλίας αξιοποιούνται ολιγομελείς ομάδες, με κατανομή ρόλων στις ομάδες για την επίτευξη συγκεκριμένων διδακτικών στόχων, με αντικείμενο την επεξεργασία ορισμένου θέματος. Η ομαδοσυνεργατική διδασκαλία εξασφαλίζει αυθεντικές καταστάσεις συλλογικής δράσης και επικοινωνίας που ενεργοποιούν τους εκπαιδευόμενους, καλλιεργούν την κριτική και δημιουργική σκέψη τους και αναπτύσσει επίσης την κοινωνική συνείδηση. Ο ρόλος του/της εκπαιδευτικού ειδικότητας στην

ομαδοσυνεργατική μέθοδο είναι καθοδηγητικός. Σύμφωνα με τον Κανάκη (2006) ο εκπαιδευτικός ειδικοτήτων στις προγραμματισμένες ομαδικές εργασίες θα χρειαστεί να επιλέξει θέματα, να αναλύσει τα περιεχόμενα, να καθορίσει τους συγκεκριμένους στόχους, να διατυπώσει με σαφήνεια κι ακρίβεια και να εκτυπώσει σε ατομικά φυλλάδια τις εργασίες κάθε ομάδας, να υπολογίσει τα απαραίτητα μέσα, να συντάξει χρονοδιάγραμμα των δραστηριοτήτων, να προβλέψει τις πιθανές δυσκολίες, να σκεφθεί τα τελικά αποτελέσματα.

Οι ρόλοι που δίνονται στα μέλη της ομάδας είναι: του προέδρου, του γραμματέα, του χρονομέτρη, του υπεύθυνου τύπου και του δημοσιογράφου. (Grieser-Kindel, Henseler, & Moller, 2009). Ανάλογα με τον αριθμό των μελών της ομάδας, μπορεί ο πρόεδρος να είναι και χρονομέτρης ή να παραληφθεί ο ρόλος του δημοσιογράφου.

Ο *πρόεδρος* είναι υπεύθυνος για την ομαλή οργάνωση της ομάδας, εξασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή όλων των μελών, φροντίζει για την καλύτερη συμμετοχή όλων των μελών και την τήρηση ησυχίας.

Ο *γραμματέας* κρατά σημειώσεις κατά τη διάρκεια συζήτησης της ομάδας. Καταγράφει αυτά που έχει αποφασίσει η ομάδα

Ο *υπεύθυνος τύπου* συμβουλευεται τις σημειώσεις του γραμματέα και ανακοινώνει στην ολομέλεια το αποτέλεσμα της εργασίας της ομάδας, τους συμμετέχοντες αλλά και τη διαδικασία με την οποία λήφθηκαν οι αποφάσεις.

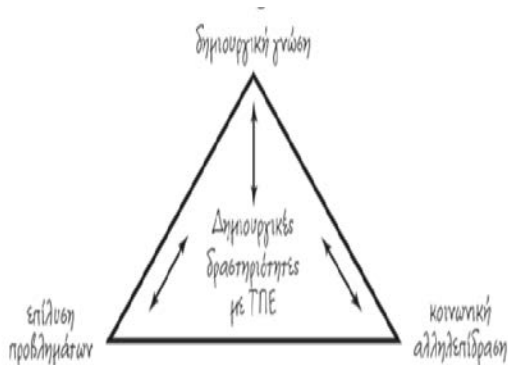
Ο *χρονομέτρης* παρακολουθεί την ώρα και φροντίζει η ομάδα να έχει ολοκληρώσει το έργο της έγκαιρα. Τον ρόλο του χρονομέτρη μπορεί να έχει και ο πρόεδρος στις ολιγομελείς ομάδες.

Και ο *δημοσιογράφος*, όταν υπάρχει, συνήθως σε τάξεις με πολλές ομάδες, περιφέρεται ήσυχα στις άλλες ομάδες, χωρίς να ενοχλεί, και μεταφέρει ειδήσεις από τη δουλειά τους.

Η *διερευνητική μέθοδος* διδασκαλίας και μάθησης με έξι επιμέρους φάσεις κάνει τον μαθητή μικρό επιστήμονα στη σχολική τάξη, προκαλώντας τον να ασκήσει την κριτική του σκέψη, αξιοποιώντας πηγές, διατυπώνοντας στόχους, τεκμηριώνοντας απόψεις και θέσεις.

Και η βιοματική μέθοδος διδασκαλίας με έξι επιμέρους φάσεις αποτελεί μια ενεργητική μέθοδο μάθησης, που οι μαθητές βιώνουν το υπό διερεύνηση γνωστικό αντικείμενο εξερευνώντας το μέσα από τις εμπειρίες τους. Φέρνουν στην τάξη τα βιώματά τους ή προκαλούνται νέα βιώματα και οι μαθητές αναπτύσσουν τις κοινωνικές/επικοινωνιακές δεξιότητές τους, ενθαρρύνονται να συμμετέχουν ενεργητικά στη διαδικασία της μάθησης και βιώνουν το θέμα που εξετάζουν, για να το κατανοήσουν καλύτερα.

Για όλες τις παραπάνω μεθόδους και για όλες τις φάσεις τους, χρήσιμο υλικό μπορεί να αναζητηθεί στα αποθετήρια μαθησιακών αντικειμένων «Φωτόδεντρο» και «Αίσωπος».

Εικόνα 6: Καλλιέργεια κριτικής σκέψης (Τζιμογιάννης 2007)

5. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. (2019). *Θεωρητικό Πλαίσιο, Πρακτικές ασκήσεις Διδασκαλίας*. Αθήνα: Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.
- Αργυρίου, Μ. (2019). Σημειώσεις μαθήματος «Διδακτική Μεθοδολογία» για το Πρόγραμμα Επαγγελματικής και Παιδαγωγικής Επάρκειας (Ε.Π.ΠΑΙ.Κ). Ρόδος: Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.

Bloom, B.S. (1956). *Taxonomy of educational objectives: The classification of educational goals, Handbook I, cognitive domain*. New York: David McKay Co.

Bloom, B., & Krathwohl, D., (1986), *Ταξινόμια διδακτικών στόχων*. (μτφρ. Α. Λαμπράκη-Παγανού). Αθήνα: Κώδικας

Grieser-Kindel, C., Henseler, R., & Moller, S. (2009) *Method Guide – Methoden für einen kooperativen und individualisierenden Englischunterricht*. Paderborn: Schöningh

Πλαγιαννάκος, Στ. (1995), *Διδακτική Επαγγελματικών Μαθημάτων. Η οργάνωση του μαθήματος* (Τόμος Β) Αθήνα: Έλλην.

Κανάκης, Ι. (2006). *Η οργάνωση της διδασκαλίας-μάθησης με ομάδες εργασίας. Θεωρητική θεμελίωση και πρακτική εφαρμογή*. Αθήνα: Τυπωθήτω-Δαρδανός.

Τζιμογιάννης, Α. (2007). Το διαδίκτυο ως εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής και δημιουργικής σκέψης. Στο Β. Κουλαϊδής (Επιμ.), *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις για την ανάπτυξη κριτικής - δημιουργικής σκέψης* (σσ.333-354). Αθήνα: ΟΕΠΕΚ

ΕΣΜΑΠΕ

ΕΝΩΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ
ΠΡΩΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΑΣΠΑΙΤΕ

ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ